

KV Ympäristökonsultointi Tmi

T201807
27.11.2018

Ikaalisten kaupunki
Tekniset palvelut, Kaavoitus

**Läykkälänlahden asemakaavan
laajennusalueen luontoselvitys**

Esipuhe

Ikaalisten kaupungin alueelle sijoittuvan Läykkälänlahden asemakaavan laajennusalueen luontoselvitys on tehty Ikaalisten kaupungin Teknisten palveluiden ja Kaavoituksen toimeksiannosta. Työ on tehty asemakaavatasoisesti ja toimeksiannossa keskeisenä tehtävänä oli selvittää ko. alueen ja sen lähivaikutusalueen nykyiset luontoarvot.

EU:n ja Suomen kansallisen lainsäädännön mukaisia luontotyyppejä ja eläimistöä kartoitettaessa huomioitiin myös alueen monipuolisuus virkistyksen ja maisema- ja kulttuurialueiden kannalta. Saatujen tietojen mukaan selvitysalueelle ei ole viime aikoina tehty vastaavanlaista asemakaavatasoista luontoselvitystä. Selvitysalue muodostuu yhden tilan alueesta.

Tämän raportin valokuvat KV Ympäristökonsultointi.

Yhteystiedot:

KV Ympäristökonsultointi Tmi
Piilipuunkuja 10
Fin-21410 VANHALINNA
Kotipaikka Lieto
Y-tunnus 2079783-8
Puhelin 0400 358 551

KV Ympäristökonsultointi Tmi
Liedossa 27.11.2018

Kai Vuorinen
Ympäristöasiantuntija

Kansikuva: *Kaava-alueen puustoa on kaadettu laajalti.*

Sisältö

Esipuhe

1	JOHDANTO	2
2	MENETELMÄT	2
3	YLEISTÄ	2
3.1	<i>Selvitysalueen sijainti</i>	2
3.2	<i>Selvitysalueen ympäristön yleiskuvaus</i>	3
3.3	<i>Selvitysalueen olemassa olevat suojelualueet ja muut huomioitavat kohteet</i>	3
3.4	<i>Selvitysalueen eläimistö</i>	3
3.5	<i>Selvitysalueen kasvillisuus – aiempi tilanne ja nykytilanne</i>	4
3.6	<i>Selvitysalueen topografia, kallio- ja maaperä</i>	5
4	TULOKSET	6
4.1	<i>Luontodirektiivin liitteen IVa ja V mukaiset lajit</i>	6
4.2	<i>Lintudirektiivin liitteen I mukaiset linnut</i>	7
4.3	<i>Muut luonto- ja ympäristöarvot</i>	7
5	TULOSTEN TARKASTELU	7
5.1	<i>Luontoselvityksen tulosten tarkastelu</i>	7
5.2	<i>Luontoselvityksen tulosten epävarmuustekijät</i>	8
6	LÄHTEET	8

Liitteet Liite 1. Luontokohteet – Läykkälänlahden ak:n laajennusalue, tuloste A4

1 JOHDANTO

Ikaalisten kaupunki on tilannut Läykkälänlahden ak:n laajennusalueen luontoselvityksen KV Ympäristökonsultointi Tmi:ltä. Selvitystyön alkuvaiheessa (5/2018) lähtötietoja on saatu työn tilaajalta. Pohjakartta (tilan 143-416-9-70 ympäristö) saatiin Ikaalisten kaupungin Kaavoitusarkkitehti Esko Hyytiseltä. Tiedonvaihto ja keskustelut alueiden luontoarvoista antoivat puitteet luontoselvityksen tekemiselle. Selvityksen lähtökohdat ja tavoitteet selvisivät tarjouspyynnössä.

Tämän luontoselvityksen on laatinut FM Kai Vuorinen. Luontoselvitys koostuu raportista ja yhdestä liitekartasta. Siinä esitetään alueen ympäristö- ja luontoarvot.

2 MENETELMÄT

Luontoselvityksen kenttätyöt tehtiin 11.6. ja 30.8.2018, joiden aikana koko alue tarkistettiin maastossa huolellisesti. Maastokäyntien aikana tehtiin havainnot luontotyypeistä, kasveista ja eläimistä. Liito-oravien elinympäristöjä ei tarkkailtu, koska ne on selvitetty erillisraportissa.

Työn tilaajalta saatujen ja ELY-keskukselta että SYKE:estä kerättyjen lähtötietojen perusteella alueelle ei sijoitu suojelualueita. Työn edetessä selvitysalue tarkistettiin suojeltavien luontotyyppien, kasvi- ja eläinlajien sekä arvokkaiden ja huomioitavien luontokohteiden että lajien varalta. Tietoja tarkistettiin myös eri tietojärjestelmien kautta mm. *Hertta*-järjestelmä, *KTJ*, *Karpalo* ja *Maankamara*.

Työssä keskeinen huomio kohdistettiin erityisesti niihin luontoarvoihin, jotka voivat rajoittaa alueelle suunniteltua tulevaa maankäyttöä. Näitä luontoarvoja voivat olla:

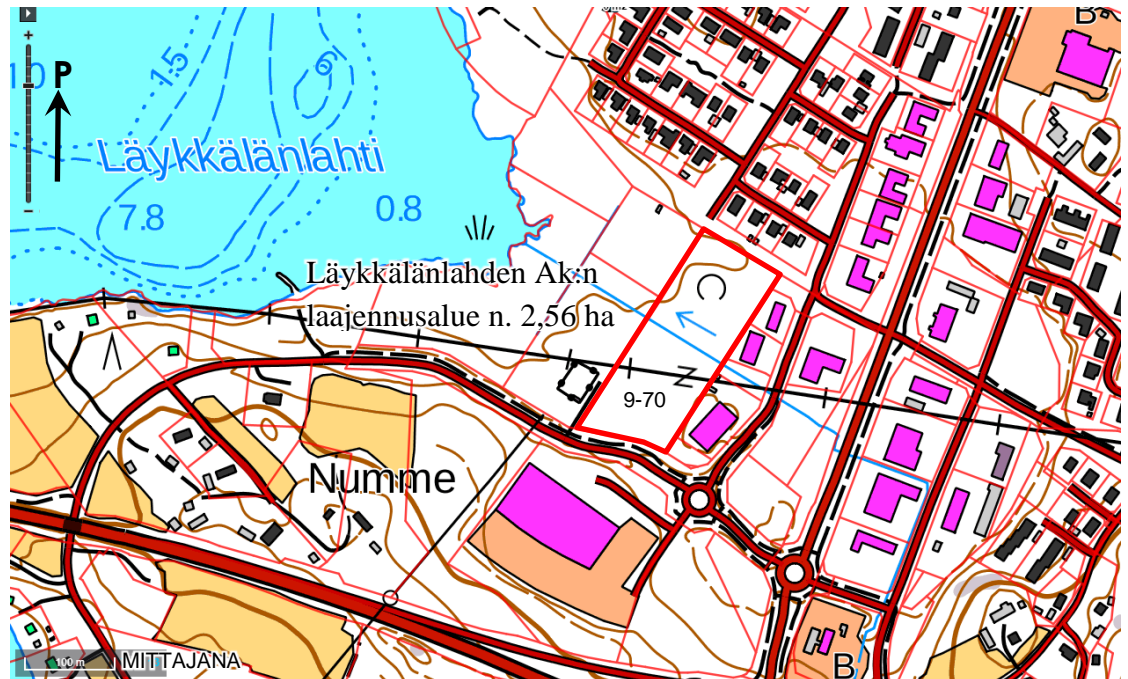
- Luonnonsuojelulain mukaiset suojellut luontotyypit (1096/1996 4 luvun 29 §)
- Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt (N:o 1093/1996 3 luvun 10 §)
- Vesilain mukaiset luonnontilaisena säilytettävät vesiluonnon kohteet (1961/264 1 luvun 15a, 17a §)
- Uhanalaisuusluokituksen mukaiset lajit (www.ymparisto.fi → Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010 sekä → Lintujen ja nisäkkäiden punaiset listat 2015)
- Lintudirektiivin liitteen I mukaiset lajit (92/43/ETY), Suomen ympäristökeskus 2018a.
- Luontodirektiivin liitteen IV mukaiset lajit (79/409/ETY), Suomen ympäristökeskus 2018b.
- Mahdolliset muut luonnon monimuotoisuuden kannalta huomionarvoiset kohteet

Eriyistä huomiota kohdistettiin niihin edustavampiin lajeihin, joita voidaan tavata taajamien läheisillä kosteikoilla. Lajistossa paikallisina erityishuomion kohteina olivat mm. lepakot, linnut, sammakot ja hyönteiset.

3 YLEISTÄ

3.1 Selvitysalueen sijainti

Läykkälänlahden ak:n alue sijoittuu Ikaalisten keskustaan ja sitä ympäröivät lännessä (sähkö)muuntamo, etelässä Karhoistentie, idässä liikekiinteistöt ja pohjoisessa AO-alue. Alue käsittää joutomaata ja kosteaa saraikkoista metsämaata (kuva 1). Selvitysalueen koko on yhteensä noin 2,56 ha, jonka lisäksi lähialuetta havainnoitiin yhteensä 4,0 hehtaarin alueelta.

Kuva 1. Selvitysalue koostuu tilan 9-70 alueesta, MML:n maastokartalle rajattuna (Lähde: KTJ).

3.2 Selvitysalueen ympäristön yleiskuvaus

Läykkälänlahden laajennusalue (tila 9-70) sijoittuu Läykkälänlahden pohjukkaan. Alueen länsireunasta on noin 160 metriä lähimmillään Kyrösjärven rantaan. Aluetta reunustavat maakaasu- ja kaukolämpölinjat. Lisäksi aluetta halkoo oja, jonka vedet muodostuvat lähialueen pintavalunnasta. Puustoa on alueella hakkuiden jälkeen vain vähän jäljellä. Poistettu puusto oli lehtipuuta.

Kuvat 2 ja 3. Yllä on näkymä n. 100 m leveän alueen poikki itään ojan vartta pitkin ja oikealla on eteläosan alue.

3.3 Selvitysalueen olemassa olevat suojelualueet ja muut huomioitavat kohteet

Lähtötietojen perusteella selvitysalueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita, kaavojen suojelualueita, Natura 2000-alueita, luonnonsuojelulailta rauhoitettuja suojelualueita, valtakunnallisten suojeluohjelmien mukaisia alueita eikä perinnemaisemaselvityksen, kalliointon tai pienvesiselvityksen kohteita. Selvitysalueella ei ole liioin tärkeiksi arvioituja pohjavesivarantoja.

3.4 Selvitysalueen eläimistö

Selvitysalueella ja sen lähialueilla nähtiin vain ruskosammakkoja ja lepakko. Muiden havaintojen pohjalta alueen nisäkäskantaan kuuluu myös mm. myyriä. Viitasammakoita tai rupikonnia alueilla ei kuitenkaan havaittu – kiinniotettuja sammakoita tarkistettiin (metatarsaalikyhmyn perusteella), jotka määritettiin siten ruskosammakoiksi.

Liito-oravan elinympäristöjä alueelta ei tarkasteltu lainkaan. Niiden elinympäristöjä oli tarkasteltu jo aiemmin, eikä liito-oravia alueiden osalla ole siis havaittu. Selvitysalueen puusto on laajasti poistettu eikä elinympäristö ole soveltuva liito-oravalle.

Lepakot: Selvitysalueelle tehtiin elokuun lopulla 30.8.2018 maastokäynti lepakoiden ruokailualueiden ja mahdollisten päiväpiilopaikkojen selvittämiseksi. Lepakkodetektorin, Pettersson D230, avulla löydettiin pohjanlepakko yhdestä (1) havaintopaikasta, Läykkälänlahden alueen pohjoispuolelta, asuintalojen väliltä. Lähialueen asuin- ja ulkorakennukset ovat pohjanlepakon todennäköiset päiväpiilot.

Linnut: Kesä- ja elokuun maastokäyntien yhteydessä alueen lintulajistoon kuuluivat mm. pikkutylli ja ruokokerttunen, jotka ovat huomionarvoisia lajeja. Lisäksi havaittiin västäräkkiä, pajulintua, lehtokerttua, kirjosiippoa, viherpeippoa, järripeippoa, talitiaista, peippoa sekä räkätti-, laulu- ja mustarastasta.

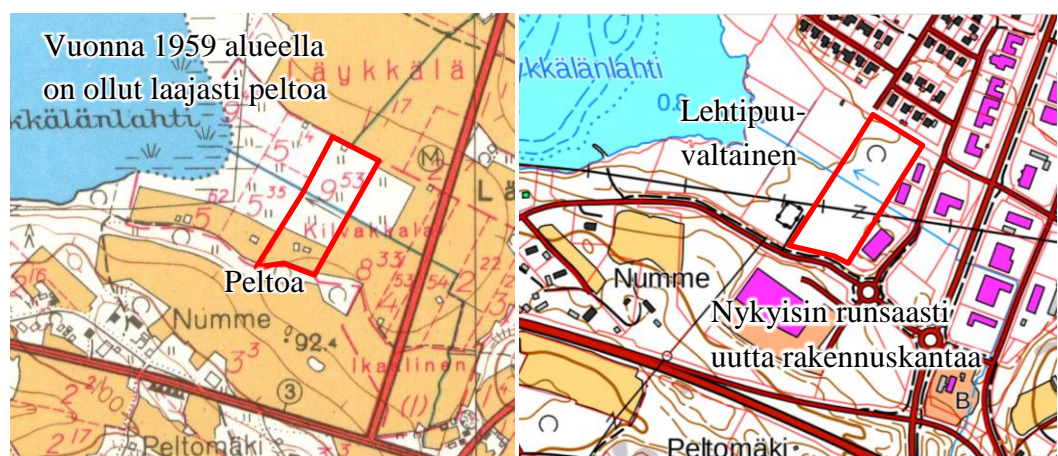
Hyönteiset: Selvitysalueen hyönteislajistoa havainnoitiin erityisesti hakkuualueella, ojan varrella ja kasvien kukinnoista. Tavanomaisten päiväperhosten (mm. kaali- ja nokkosperhonen) lisäksi tavattiin mm. suden- ja neitokorentoja, kovakuoriaisia, pistiäisiä, ampiaisia, kukkakärpäsiä ja hyttysiä. Heinäsirkkoja oli sekä pohjoisreunan että eteläosan kuivemmilla reuna-alueilla.

3.5

Selvitysalueen kasvillisuus – aiempi tilanne ja nykytilanne

Selvitysalueen kasvillisuuden nykyinen tila on ollut hyvin pitkään muuttumatonta ja vain pienialainen vanha pelto on poistunut käytöstä muuttuen joutomaaksi. Ojan ympäristö on ollut perusuonteeltaan melko muuttumaton. Selvitysalueen pohjoisosa on kokonaisuutena säilyttänyt nykyisen kaltaisen luonteensa (lehtipuustoa, pensaikkoa ja joitakin lehtomaisia lajeja) viimeisten 60 vuoden aikana.

Vanhojen peruskarttojen (v. 1959) vertailu nykyisen maastokartan vieressä valaisee hyvin kasvillisuusalueiden muuttumista kaava-alueen osalta. Selvitysalue on siis verraten muuttumaton mutta ympäristössä muutoksia on ollut paljon.

Kuvat 4 ja 5. Vasemmalla vanha peruskartta-ote v. 1959 ja oikealla on ote nykyisestä vastaavasta maastokartasta.

Nykyisin selvitysalue on puulajeiltaan tavanomainen. Puusto on toki laajasti kaadettu (hakkuualue) mutta reunoilla on vielä muutamia yksittäisiä hieskoivuja, rauduskoivuja, haapoja, harmaaleppiä, kiiltopajuja ja raitoja. Alueen pohjoisosassa on erityisesti puutarhakasvien ja -pensaiden kasvustoja mm. korallikanukkaa. Alueella ei kasva luontaisia kookkaita jalopuita eikä lahoppuustoa ole enää alueelle jäänyt (hakkuiden jälkeen).

Alueen eteläosan entiset pellot ovat pitkään kasvaneet monipuolista ruderaattilajistoa mm. käenkukka, puna-ailakki, rönsyleinikki, polkusara, kultapiisku, voikukka, nurmitädyke, paimenmatara, kissankello, pelto-ohdake, sananjalka, maitohorsma, hiirenvirna, leskenlehti, pietaryrtti, pujo, siankärsämö, lupiini, peltokorte, sarjakeltano, niittynätkelmä, koiranputki ja vuohenputki. Siellä täällä kasvillisuuden joukossa esiintyy myös lehtomaisia metsälajeja mm. mesimarja, metsäalvejuuri, metsäimarre, hiirenporras, syyläjuuri, oravanmarja, kevätpiippo, ahomansikka ja kurjenpolvi). Heinistä yleisimpiä ovat juolavehna, nurmipuntarpää, polvipuntarpää, nurmirölli, rönsyrölli ja metsäkastikka.

Pintavesiä kulkee ojaa pitkin ja ne kertyvät lähialueilta, rakennetuilta ympäristöiltä ja jopa valtatie VT 3:n vierestä saakka. Ojan varrella kasvaa mesiangervoa, ruokohelppiä, korpikaislaa, jokapaikansaraa, pullosaraa, viiltosaraa, nokkosta, rentukkaa, leveä osmankäämiä, röyhyvihvilää, kurjenmiekkää, kurjenjalkaa ja ojan pintavedessä pikkulimaskaa. Hakkuiden jälkeen alueelle on jäänyt pieniä lehtipuupensaita (tuhkapajua, kiiltopajua, raitaa, harmaaleppää ja koivuja). Pihlajaa ja tuomea kasvaa alueella harvassa luonnostaan.

Selvitysalueen eteläreunaan sijoittuu vanhan pellon alue, jossa kasvaa heinien ja ruderaattilajien lisäksi myös lehtomaisia kasveja ja sanikkaisia. Karttaliitteessä (Liite 1) näkyvät tärkeimmät luontotiedot sekä rakennetun ympäristön piirteet selvitysalueen ympäristössä. Maakaasuputki ja kaukolämpölinja sijoittuvat liitekartan mukaisesti selvitysalueelle.

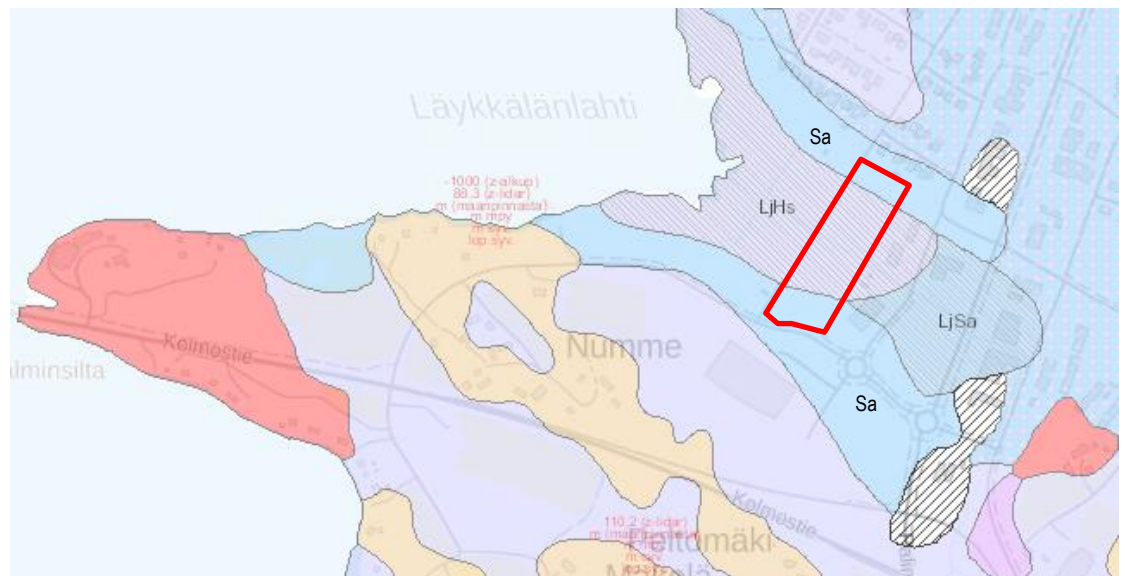
Kenttä- ja pohjakerroksen kasvilajit ovat alueellisesti tyypillisiä valtalajeja (metsätyypinä lähinnä vain OMT ja MT). Sammal- ja jäkälälajit ovat pohjakerroksessa tavanomaisia.

Selvitysalueen tärkeimmät luontotiedot on koottu ja kuvattu kappaleessa 4 Tulokset.

3.6

Selvitysalueen topografia, kallio- ja maaperä

Selvitysalueella on korkeusvaihtelua välillä 84,0 ... 86,0 metriä. Korkeinta on selvitysalueen etelärajalla. Merkittäviä jyrkänteitä ei ole. Maan pinta laskeutuu loivasti kohti ojaa kummastakin suunnasta. Selvitysalueelle ei sijoitu irtolohkareita. Läykkälänlahden asemakaavan laajennusalueen pohjakartan korkeuskäyristä (Liite 1) näkyvät missä korkeimmat ja matalimmat alueet (+tasot) sijaitsevat.

Kuva 6. Kuvassa on maaperäkartta selvitysalueelta ja koko alueella kallioperä on puoliksi kiillegneisiä ja tonaliittia. GTK 2018. Ei mittakaavassa.

4 TULOKSET

Selvitysalueella ei ole vesilain, metsälain eikä luonnonsuojelulain tai -asetuksen mukaisia kohteita. Alueen luontotyytit eivät täyttäneet vesilain mukaisia vesiluonnon tyyppejä, metsälain tärkeitä elinympäristöjä eivätkä luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppejä. Tälle pienelle selvitysalueelle ei sijoitu liioin Luontodirektiivin liitteen IVa lajeja.

4.1 Luontodirektiivin liitteen IVa ja V mukaiset lajit

Selvitysalueella ei muiden aikaisempien selvitysten perusteella ole tällä hetkellä liito-oravan elinympäristöä tai ruokailualueita (Lähde: Ikaalisen kaupunki Kaavoitus 2018). Alueilla liikuttaessa tarkistettiin silti kookkaiden haapojen ja lehtipuiden tyvet ja juurakot, tuloksetta.

Selvitysalueella ei ollut luontodirektiivin liitteen IVa mukaista lajia, viitasammakkoa (*Rana arvalis*). Sammakoista kuitenkin löydettiin ruskosammakkoa. Ruskosammakoiden tärkeäksi havaitut elinympäristöt, olivat Kyrösjärveen laskevan ojan tuntumassa. Kiinniotettuja sammakoita tarkistettiin *metatarsaalikyhmyn* perusteella: ruskosammakolla metatarsaalikyhmy on pehmeä ja pieni, pituudeltaan enintään 1/3 sisimmän varpaan pituudesta. Kiinnisaadut (ja vapautetut) n. 8 eri-ikäistä sammakkoa olivat ruskosammakkoja. Lajille tärkeä ojasto on vesitaseeltaan muuttuva ja Kyrösjärven vedentasosta riippuvainen.

Lepakot: Suunnittelualueella ei lähtötietojen mukaan ennakoitu olevan olosuhteiden vuoksi lepakkohavaintoja. Syyksi ajateltiin lähtökohtaisesti alueen puustoltaan muuttunutta tilannetta (tuoreet hakkuut) aikaisempaan tilanteeseen verrattuna ja läheisten rakennusten puuttumista. Elokuun lopussa (2018) tehtyjen lepakkohavaintojen aikana varsinaisella selvitysalueella ei ollut lepakoita. Kuitenkin yksi pohjanlepakkohavainto tehtiin suunnittelualueelta poistuttaessa, pohjoispuoleisten asuinrakennusten välissä. Pohjanlepakko (Kohde 1) havaittiin Pettersson D230-detektorilla selvästi. Kyseisten pohjanlepakkojen lentoa havaittiin lisäksi vasten pimentyvää iltataivasta. Pohjanlepakko on melko korkealla lentävä laji, jolla on voimakas kaikuluotausääni. Kyseessä oli siten ruokailualueen sijainti. Lisääntymis- tai levähdyspaikkaa ei voitu varmistaa. Se voisi sijaita lähialueilla rakennuksissa (selvitysalueen ulkopuolella).

Euroopan Unionin luontodirektiivin liite IV ja LSL 49 § velvoittavat suojelemaan lepakoiden tärkeitä talvehtimis-, lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, päiväpiiloja, ruokailualueita ja muuttoreittejä (mm. LSL 1996, LSA 1997/2005, Ympäristöministeriö 2007). Lepakoille tärkeät alueet luokitellaan (Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen -ohjeiden mukaan) seuraavasti:

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikan hävittäminen tai tilan heikentäminen on LSL:ssa kielletty.

Luokka II: Tärkeän ruokailualueen ja siirtymäreitin arvo huomioidaan maankäytön suunnittelussa.

Yleensä ruokailualueista tärkeimmät sijoittuvat ekologiin käytäviin ja rajapintoihin, joissa on tyyppillisesti kesäisin runsaasti hyönteisiä ja hämähäkkejä. Selvitysalueen lähellä näitä edustavat kadut lievealueineen mm. puiston reunassa ja keskikorkean puistopuiden yllä.

Lepakot talvehtivat noin +7 C ...+10 C lämpöisissä olosuhteissa. Talvehtimiseen soveltuvia paikkoja ei liene lainkaan selvitysalueella, sillä em. lämpötilavaatimus ei suurella todennäköisyydellä täyty. Onkin ilmeistä, että lepakot hakevat mieluiten talvehtimispaikkaa aina jopa noin 100 km säteellä nyt löydetystä (*Läykkälänlahden ak:n laajennus*) havaintopaikoista.

Vaikka lepakoita havaittiin, niin ne eivät sijoittuneet suunnittelualueen mittaus- ja tutkimuskohtiin (Liite 1 kartan tiedot).

4.2 Lintudirektiivin liitteen I mukaiset linnut

Kohteet 2 ja 3. Lintudirektiivin liitteen I lintuja. Selvitysalueella ei havaittu Lintudirektiivin liitteen I mukaisten äärimmäisen uhanalaisten, erittäin uhanalaisten, vaarantuneiden tai silmälläpidettävien lintulajien pesintäpaikkoja, joita kaavoituksen mukaisen suunnitelman toteuttaminen uhkasi. Keskeisimmät havainnot tehtiin ruokokerttusen (**kohde 2**) ja pikkutyöllin (**kohde 3**) osalta, jotka pitivät reviiriä Läykkälänlahden alueella, pensaikkoisen lahden rannassa, noin 40–50 metriä selvitysalueesta luoteeseen. Molemmat lajit pesivät ilmeisimmin siis selvitysalueen länsipuolella (ks. Liite 1 kartta) ja lajit ovat rauhoitettuja ja elinvoimaisia (LC). Lajien elinympäristöt säilyvät keskeisiltä osilta, mikäli selvitysalueen ulkopuolinen alue säilyy laajasti nykyisellään.

Kuvat 7 ja 8. Yllä on näkymä selvitysalueen rajautumisesta naapuritilaan ja oikealla on kuva ojasta, joka suuntautuu länteen selvitysalueen länsirajasta.

4.3 Muut luonto- ja ympäristöarvot

Luontoselvityksen mukaan peltoalue on eteläosan jäännös aiemmista ajoista. Muutoin selvitysalue on hyvin alavaa eikä varsinaisia luonnontilaisia luontoarvoja ole. Oja, joka purkautuu alueen läpi, on keskeinen virtavesi. Sen varrella elää nisäkkäitä, lintuja, hyönteisiä sekä kasveja, joilla on merkitystä ko. eliöstölle ja sitä kautta myös Kyrösjärven veden laadulle.

5 TULOSTEN TARKASTELU

5.1 Luontoselvityksen tulosten tarkastelu

Luontoselvityksen myötä voidaan todeta, että asemakaavoitus voidaan toteuttaa alueelle muuttamatta ympäristölainsäädännössä mainittuja tärkeitä elinympäristöjä ja vähentämättä uhanalaisten, vaateilaiden lajien luontaista ja nykyistä levinneisyyttä. Nykyiset viheryhteydet ja tässä selvityksessä esitetyt lepakkotiedot, lintulajitiedot ja kosteikko (oja) tulisi huomioida viheryhteyksissä. Luontaisen kosteustasapainon vaaliminen alueella on siis tärkeää. Havaitut pienialaiset kohteet ylläpitävät eläimistön (pohjanlepakko ja linnut) elinympäristöjä ja ruokailupaikkoja. Reuna-alueiden puustoisuus parantaa lajien elinympäristöä.

Läykkälänlahden ak:n laajennusalueella on todennäköisesti paikallista merkitystä virkistys- ja ulkoilun osalta.

5.2 Luontoselvityksen tulosten epävarmuustekijät

Alueellinen lähtötieto on pystytty huomioimaan työssä hyvin. Luontoselvityksen maastokäynnit on tehty luontoselvityksen riittävyden kannalta hyvään aikaan kesäkuun alun ja elokuun lopun havainnoilla. Maastokäynneillä tarkistettiin kaikki tärkeät luontotyypit sekä tehtiin havainnot hyönteisistä, linnuista, lepakoista ja sammakoista.

Luontoselvityksen tiedot koostuvat alku- ja loppukesän lajistosta (kesä- ja elokuu).

Alueella tehdyt havainnot luontotyypeistä indikoivat, että asemakaavan kannalta muita merkittäviä kasvi- tai eläinlajeja ei suurella todennäköisyydellä löydy. Siten selvityksen epävarmuustekijät ovat hyvin pienet.

6 LÄHTEET

Lammi, Antti 1993. Pienvesien luonnonarvot ja niiden määrittäminen. Vesi- ja ympäristöhallituksen monistesarja, Nro 497. Vesi- ja ympäristöhallitus, Helsinki 1993. 36 s. + 3 liitettä.

Ikaalisten kaupunki 2018a. Läykkälänlahden alueen asemakaavan lähtöaineisto. Tiedot - kaavoitusarkkitehti Esko Hyytinen. Ikaalinen 2018. Sähköpostitse saadut tiedot +kartat (PDF).

Ikaalisten kaupunki 2018b. Ikaalisten yleiskaava-alueet, ote 1 s. + kaavamerkinnot.

Maa- ja metsätalousministeriö & Ympäristöministeriö 2004. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittäminen ja turvaaminen metsien käytössä. Ohje. 7 s. Helsinki.

Maanmittauslaitos 2018. Kiinteistötietojärjestelmä www.ktj.fi

Metsäkeskus Tapio 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. 189 s.

Suomen ympäristökeskus, 2018a. EU:n lintudirektiivin liitteen I linnut www.ymparisto.fi

Suomen ympäristökeskus, 2018b. EU:n luontodirektiivin liitteen II, IVa lajit www.ymparisto.fi

Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö 2015. Lintujen ja nisäkkäiden Punaiset listat 2015. http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Uhanalaiset_lajit/Lintujen_ ja_nisakkaiden_punaiset_listat_2015

Ympäristöministeriö 2003. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma luonnonsuojelubiologiset kriteerit. Suomen ympäristö 634. Helsinki 2003. 62 s. + 3 liitettä.

LIITE 1

Läykkälänlahden pohjukan alueen luontokohteet. Mittajana 100 m on alakulmassa.

NUMMENRANNAN ASEMAKAAVAN LUONTOSELVITYS

TYÖNUMERO: 23702317

IKAALISTEN KAUPUNKI

Kuva © SWECO INFRA & RAIL OY, 2021

11.6.2021

SWECO INFRA & RAIL OY
TURKU

SISÄLTÖ

YHTEYSTIEDOT	3
1 JOHDANTO	4
2 LUONNON YLEISPIIRTEET	5
3 LÄHTÖTIEDOT	5
4 MAA- JA KALLIOPERÄ	6
5 PINTA- JA POHJAVEDET	6
6 SUOJELUKOhteET	6
7 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	7
7.1 Menetelmät.....	7
7.2 Kasvillisuuden yleiskuvaus.....	7
7.3 Kasvilajisto.....	7
7.4 Luontotyytit	8
8 VIITASAMMAKKO	10
8.1 Elinympäristö ja suojele	10
8.2 Menetelmät.....	11
8.3 Tulokset.....	11
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	11
LÄHTEET	13

LIITTEET

Liite 1. Luontotyyppikuviointi ja viitasammakon kuuntelupisteet.

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Infra & Rail

Yhteyshenkilöt:

Biologi Tarja Ojala
Askonkatu 2
15110 LAHTI
Puh. 040 673 9637
tarja.ojala@sweco.fi

Biologi Pauliina Teerikorpi
Lemminkäisenkatu 34
20520 TURKU
Puh. 045 673 6720
pauliina.teerikorpi@sweco.fi

1 JOHDANTO

Tämä luontoselvitys liittyy Ikaalisten Nummenrannan asemakaavaan. Ikaalisten kaupunki suunnittelee maankäytön laajentamista Lyykkälänlahden edustalla sijaitsevalle Nummenrannan alueelle. Suunnitelmat edellyttävät asemakaavamuutosta, jonka tueksi alueella tehtiin luontoselvitys toukokuussa 2021. Nummenranta sijaitsee Ikaalisten Lyykkälänlahdella asemakaavoittamattomalla kiinteistöllä 143-416-5-35 LAHTINEN. Suunnitteluala rajautuu etelässä Karhoistentiehen, muualla rakentamattomaan kaupungin taajama-alueeseen. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 1,7 hehtaaria. Suunnittelualueen kiinteistö on yksityisessä omistuksessa. Kiinteistöllä sijaitsee Leppäkosken Sähkö Oy:n omistama Ikaalisten sähköasema sekä itä-länsisuuntainen 110 kV voimajohto, jonka omistaa Caruna.

Asemakaavan tavoitteena on osoittaa suunnittelualueen kiinteistölle rakennusoikeus kaasunpurkuasemalle, jossa paineistettua biokaasua puretaan CBG-konteista kaasuverkostoon. Lisäksi laadittavan asemakaavan tavoitteena on osoittaa toteutuneen muuntamorakennuksen rakennusoikeus sekä varata asemakaavassa alueen toiminnoille välttämättömien verkostojen tilavaraukset. Selvitysalueen sijainti on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva1).

Tämä luontoselvitys sisältää luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksen ja viitasammakkoselvityksen. Selvitys perustuu olemassa olevaan aineistoon sekä kahteen maastokäyntiin, jotka tehtiin alueelle 6.5.2021 ja 18.5.2021. Selvityksen tavoitteena oli selvittää, onko Lyykkälänlahden Nummenrannan alueella sellaisia elinympäristöjä tai lajiesiintymiä, jotka tulee ottaa huomioon, kun alueen asemakaavaa muutetaan. Kasvillisuuden ja luontotyyppien lisäksi selvitettiin, esiintyykö alueella luonnonsuojelu-, metsä- tai vesilakikohteita. Selvityksen on tehnyt FT biologi Pauliina Teerikorpi ja laadunvarmistuksesta on vastannut FM biologi Tarja Ojala Swecosta.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti (Lähde Maanmittauslaitos, 2021).

2 LUONNON YLEISPIIRTEET

Nummenrannan alue sijoittuu Läkälänlahden kaakkoiskulmaan. Alueen länsireunasta on noin 45 metriä lähimmillään etäisyyttä Kyrösjärven rantaan. Aluetta halkoo kaksi ojaa, joiden vedet muodostuvat lähialueen pintavalunnasta. Ojat risteävät selvitysalueen luoteiskulmassa. Puustoa on alueella hakuiden jälkeen vähäisesti jäljellä. Selvitysalueen eteläpuolella on pieni metsittynyt reuna-alue ja ojien läheisyydessä kasvaa lehtipuuta.

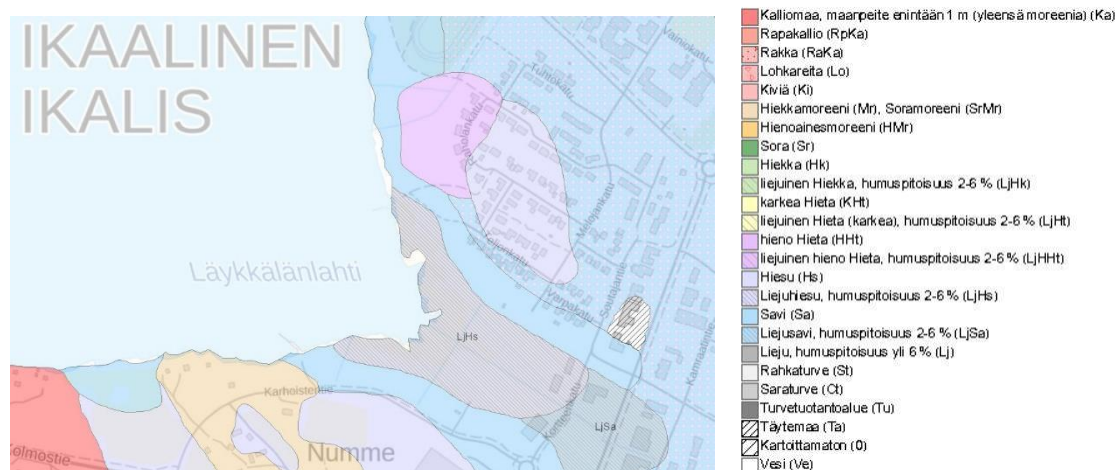
Kuva 2. Ilmakuva selvitysalueesta.

3 LÄHTÖTIEDOT

Lähtöaineistona käytettiin Laji.fi:n aineistoa uhanalaisten ja direktiivilajien tunnettujen esiintymispaikkojen sijainneista selvitysalueelta ja 300 metrin säteeltä sen ulkopuolella (tiedot pyydetty 6.5.2021 ja saatu 10.5.2021). Selvityksen lähtötietoina käytettiin lisäksi perus- ja puustokarttoja, ilmakuvia, olemassa olevien luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden, Natura-alueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostumien karttarajauksia sekä luontoselvitystä Läkälänlahden asema-kaavan laajennusalueen luontoselvitys (Vuorinen, 2018).

4 MAA- JA KALLIOPERÄ

Selvitysalue sijaitsee noin 84 metriä merenpinnan yläpuolella (<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>). Jyrkännealueita ei ole. Selvitysalueen kallioperä on lähes kokonaisuudessaan kiillegneissisiä, mutta koilliskulman kallioperä koostuu tonaliitista. Selvitysalueen maaperä koostuu suurimmaksi osaksi liejuhiesusta. Eteläosan maaperä on puolestaan savea (Kuva 8).

Kuva 8. Selvitysalueen ja lähialueiden maaperäkartta (<https://gtkdata.gtk.fi/Maankamara>).

5 PINTA- JA POHJAVEDET

Läykkälänlahti on osa Kelminselkää, joka kuuluu Kyrösjärven vesistöön. Kyrösjärvi on rehevyysluokaltaan lievästi rehevä, mutta järven lahtialueet ovat muuta järveä rehevempiä. Kyrösjärven Kelminselän ekologinen tila on arvioitu tyydyttäväksi ja kemiallinen tila hyväksi (Bilaletdin ym. 2010). Suurin osa päästöistä on maatalouden hajakuormitusta. Lahtiosien rehevyys johtuu heikohkosta veden vaihtuvuudesta sekä ajoittaisesta hapenpuutteesta, joka johtaa sisäiseen kuormitukseen. Myös sinileväkukintoja esiintyy aika ajoin. Lähin vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue sijaitsee Heinistön alueella selvitysalueesta yli kahden kilometrin etäisyydellä vastarannalla.

6 SUOJELUKOhteet

Suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelualueita. Lähimmät ovat kaakkoispuolella sijaitseva Salomäen yksityinen luonnonsuojelualue (YSA247666) sekä pohjoispuolella sijaitseva Heinosen metsän yksityinen luonnonsuojelualue (YSA202913), joihin molempiin on etäisyyttä yli kaksi kilometriä. Lähin Natura-alue Vatulanharju – Ulvaanharju (FI0309001, SAC) sijaitsee lounaispuolella yli viiden kilometrin etäisyydellä.

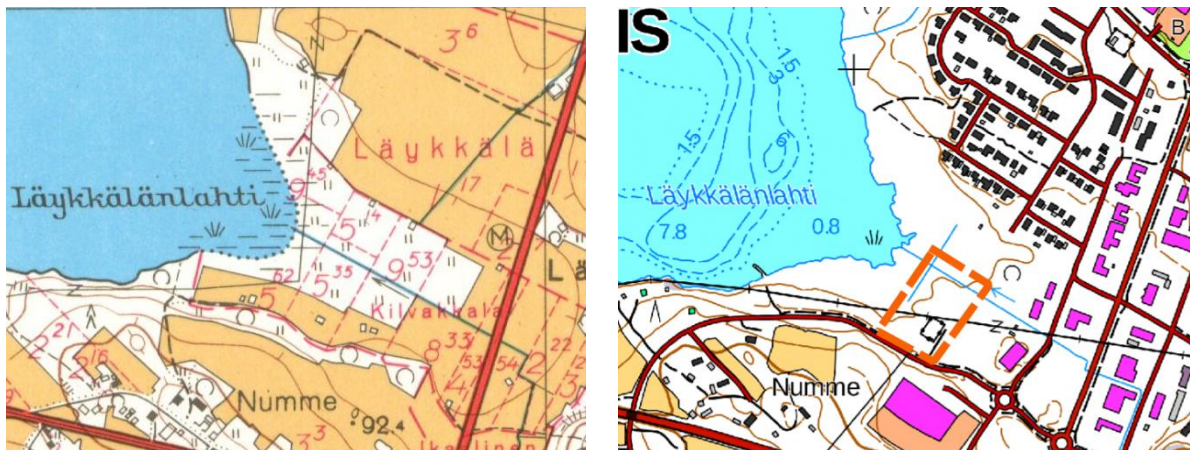
7 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT

7.1 Menetelmät

Kasvillisuutta ja luontotyypejä koskevat maastotyöt tehtiin 18.5.2021. Luontotyyppiselvityksessä karotoitettiin suojellut luontotyytit (luonnonsuojelulain 29 §, metsälain 10 § ja vesilain 2. luvun 11 §) sekä uhanalaiset luontotyytit. Putkilokasvien osalta pyrittiin selvittämään luontodirektiivin liitteiden IV(b) ja II lajien, uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien sekä Suomen kansainvälisten vastuulajien esiintymät. Mahdollista huomionarvoista kasvillisuutta ja luontotyypejä selvitettiin myös laji.fi-tietokannan tiedoista, alueella aiemmin tehdystä luontoselvityksestä (Vuorinen 2018) sekä Metsäkeskuksen avoimesta metsälakikohdekartasta (Metsäkeskus, 2021).

7.2 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Iso osa alueesta on joutomaata sekä kosteaa saraikkoista metsämaata. Vanhan peruskartan tarkastelu (1959) osoittaa, että eteläosan vanha pienialainen pelto on poistunut käytöstä ja sittemmin eteläreuna on muuttunut joutomaaksi sekä osittain metsittynyt (kuvat 3 ja 4). Sekä ojan ympäristö että selvitysalueen pohjoisosassa ovat olleet perusluonteeltaan jokseenkin muuttumattomia viimeisten 60 vuoden aikana. Selvitysalueen läpi kulkee itä-länsi-suunnassa voimajohto, jonka vuoksi sen alapuolella oleva puusto (pajupensaikoita, harmaaleppää, koivuja) on leikattu matalaksi.

Kuvat 3 ja 4. Vasemmalla vanha peruskartta vuodelta 1959 ja oikealla nykyistä tilannetta kuvastava maastokartta.

7.3 Kasvilajisto

Luontoselvityksen maastokäynneillä ei havaittu huomionarvoisia lajeja. Myöskään Laji.fi -tietokannan mukaan selvitysalueella tai 300 metrin säteellä sen ulkopuolella ei ole tunnettuja huomionarvoisten kasvilajien esiintymispaikkoja.

Selvitysalueen puulajisto koostuu harmaalepystä, hieskoivusta, rauduskoivusta, kiiltopajusta, raidasta, kuusesta sekä yksittäisistä tuomista. Puustoa on laajasti kaadettu, mutta eteläreunalla on lehtomainen alue, jolla kasvaa korkeintaan 60-vuotista harmaaleppää, hies- ja rauduskoivua, raitaa, kiiltopajua sekä yksittäisiä tuomia ja kuusia. Lehtomainen alue rajautuu lounaiskulmassa pieneen kuusikkoon, jonka

keskikorkeus on noin 10 metriä. Ojan varsilla kasvaa pensasmaisesti kiiltopajua ja raitaa sekä yksittäisiä tuomia. Selvitysalueella ei kasva jalopuustoa eikä lahoppua ole hakkuiden jäljiltä jäänyt.

Selvitysalueen kasvilajit ovat tavanomaisia valtalajeja. Myös pohjakerroksen sammal- ja jäkälälajit ovat tyypillisiä. Selvitysalueella kasvaa mm. mesiangervoa, vadelmaa, karhunputkea, vuohenputkea, koiranputkea, taikinamarjaa, hevонhierakkaa, peltokanankaalia, pietaryrttiä, pihasauniota, siankärsämöä, lupiinia, nokkosta, leinikkejä, maitohorsmaa, paimenmataraa, kultapiiskua ja erilaisia saroja. Sammalleista yleisimpinä kasvaa seinä-, kerros- ja metsäliekosammalta.

7.4 Luontotyypit

Luontoselvityksen maastotoissa selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n, metsälain 10 §:n eikä vesilain 2. luvun 11 §:n luontotyyppikohteita, uhanalaisten luontotyyppien luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita eikä muita luontotyyppinsä tai kasvillisuutensa perusteella huomion arvoisia kohteita. Lähtötietojen perusteella selvitysalueelle tai yhden kilometrin säteellä sen ulkopuolella ei ole rajattu yhtään metsälain 10 §:n tarkoittamaa erityisen tärkeää elinympäristökuviota (Metsäkeskus, 2021).

Liitteessä 1 on esitetty selvitysalueen sijainniltaan suuntaa antava luontotyyppikuviointi. Liitteen 1 kartan luontotyyppikuvioiden kuvaukset ja kasvillisuus on esitetty alla.

Kuvio 1

Alueen eteläpuolisella lehtomaisella kangaslaikulla ja sen reuna-alueilla kasvaa mm. mesiangervo, vadelma, karhunputki, niittynätkelmä, leinikkejä, taikinamarja, kultapiisku, paimenmatara, lupiini, valkoapila, piikkiohdake, pihasaunio, nurmitädyke, timotei, leskenlehti, voikukka, metsäkurjenpolvi, valko-
vuokko, sudenmarja ja isotalvikki. Sammalpeite on aukkoinen ja se koostuu lähinnä seinä-, kerros- ja metsäliekosammalesta. Puusto koostuu hies- ja rauduskoivusta, harmaalepästä sekä yksittäisistä kuusista ja tuomista.

Kuva 5. Kuvion 1 puustoa.

Kuvio 2

Lounaiskulman kuusikossa on niukka aluskasvillisuus, joka koostuu joistakin kevätpiipoista sekä leinikeistä. Pohjakerroksessa kasvaa hyvin peittävästi seinäsammal, jonka seassa hieman kerrossammalta. Kuusikon reuna-alueella kasvaa joitakin matalia kiiltopaju- ja pihlajajyksilöitä.

Kuvio 3

Alueen keskiosaa leimaa vahvasti voimajohdosta johtuva puuston ja pensaikon hakkuu. Idässä alue rajautuu muuntamorakennukseen ja pohjoisessa varttuneempaan pajupensaikkoon. Avoimella hakkuu-alueella kasvaa mm. peltokanankaali, mesiangervo, vadelma, niittynätkelmä, virnoja, piikkiohdake, rön-syleinikki, lupiini, peltokorte, koiran- ja vuohenputki, pietaryrtti, leskenlehti, maitohorsma, peltokorte, jorkapaikansara, viiltosara, timotei, siankärsämä ja ahomansikka.

Kuva 6. Kuviolla 3 sijaitseva voimajohto sekä muuntamorakennus taustalla. Kuvaussuunta lännestä.

Kuvio 4

Hakkuualueen pohjoispuolen varttuneempien pajujen (kiiltopaju, raita) seassa kasvaa koivua, harmaaleppää sekä yksittäisiä tuomia ja kuusia. Alue on paikoitellen hyvinkin luhtainen johtuen pintavesivaikutuksista (ojat sekä järven läheisyys). Aluskasvillisuudesta löytyy mm. mesiangervoa, rentukkaa, nokkosta ja karhunputkea.

Kuvio 5

Joutomaa-alue, jota käytetään suurten kaapelikelojen säilytysalueena muuntamorakennuksen pohjoispuolella. Reuna-alueilla kasvaa ruderaattilajistoa.

Kuvio 6

Pintavesiä kulkee ojia pitkin. Ojat risteävät luoteiskulmassa, jossa toinen ojista laskee Läykkälänlahteen. Ojien läheisyydessä kasvaa mm. rentukkaa, mesiangervoa, nokkosta, karhunputkea,

koiranputkea, lupiinia, pujoa ja korpikaislaa. Ojissa kasvaa mm. järvikorte, osmankäämi ja järviruoko. Kuvio on kokonaisuudessaan hyvin luhtainen.

Kuva 7. Ojan läheisyyden kasvillisuutta kuviolla 6.

Kuvio 7

Alueen eteläisin osa muodostuu kevyen liikenteen ja metsäisen reunan väliin jäävästä tienpientareesta. Tienpientareella kasvaa mm. mesiangervo, nokkonen, maitohorsma, koiranputki, paimenmatara, pujo ja pietaryrtti. Lisäksi löytyi vieraslajiesiintymä etelänruttojuuri sekä puutarhakarkulainen idänsinililja.

8 VIITASAMMAKKO

8.1 Elinympäristö ja suojelu

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan ”luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.”

Suomessa viitasammakon levinneisyys painottuu maan etelä- ja keskiosiin, mutta havaintoja on koko maasta tunturialueita lukuun ottamatta (Nieminen & Ahola, 2017). Suomessa viitasammakko vaikuttaa olevan runsaimmillaan luonnontilaisessa elinympäristössä, mm. soilla, ja harvalukuisimmillaan kaupunkiympäristöissä. Viitasammakko voidaan varmasti määrittää äänen perusteella: soidinääni on lajityypillistä haukuntaa tai pulputusta. Matala ääni hukkuu helposti taustameluun ja kuuluu hyvälläkin säällä vain noin 100 metrin päähän. (Nieminen & Ahola, 2017.)

Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirilla on lisääntymisreivirit, joissa pariutumisen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suo- jissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lu- kuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. (Nieminen & Ahola, 2017.)

8.2 Menetelmät

Viitasammakkoselvitys tehtiin 6.5.2020 ja 18.5.2020. Maastokäynnit ajoitettiin viitasammakon arvioi- tuun kutuaikaan. Viitasammakoiden kutu alkaa Etelä-Suomessa yleensä noin 20. huhtikuuta ja pohjoi- seen mentäessä myöhemmin. Koirat ovat hyvin äänessä tavallisesti kahden-kolmen viikon ajan. (Sierla ym., 2004.) Suomen lajitietokeskuksen interaktiivisessa ja jatkuvasti päivittyvässä Laji.fi-tieto- portaalissa (Suomen lajitietokeskus, 2021) oli huhtikuun lopulta alkaen useita havaintoja soidintavista viitasammakoista Pirkanmaan seudulla ja vastaavilla leveysasteilla muualla Suomessa. Koska ensim- mäisen maastokäynnin aikana ei havaittu viitasammakon soidinääntä, toinen maastokäynti myöhäi- sempänä ajankohtana oli tarpeen. Viitasammakon kuuntelupisteet on havainnoitu kartalle liitteellä 1.

Taulukko 1. Viitasammakkoselvityksen ajankohdat ja säätilat.

PVM	Ajankohta	Auringonlasku	Lämpötila (°C)	Pilvisuus	Tuulisuus
6.5.2021	18:00 – 22:00	21:50	+2 °C – +4 °C	Puolipilvinen	4m/s
18.5.2021	19:00 – 23:00	22:22	+17 °C – +14 °C	Puolipilvinen	2m/s

8.3 Tulokset

Laji.fi -tietokannan tiedoissa ei ole mainittu yhtään tunnettua viitasammakon esiintymispaikkaa selvitys- alueella tai 300 metrin säteellä selvitysalueen ympäristössä. Selvitysalueen ojat kuitenkin todettiin elinympäristöltään mahdollisiksi viitasammakon lisääntymispaikoiksi. Luontoselvityksen kummallakaan maastokäynnillä selvitysalueella ei kuultu lajin soidinääntä. Ensimmäisen käynnin yhteydessä havaittiin ruskosammakon kutua selvitysalueelta halkovassa ojassa. Sammakonkutu oli vedenpinnalla ja munien ympärillä oleva hyytelö oli väriltään sameaa. Tämä viittaa vahvasti ruskosammakon kutuun, sillä vii- tasammakon kutu on useimmiten vedenpinnan alla ja munahyytelö on lasinkirkasta (Koskela, 1984). Myöskään aikaisempi luontoselvitys (Vuorinen, 2018), joka sivusi nykyisen selvitysalueen aluetta, ei löytänyt viitteitä viitasammakosta.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvitysalue on suurimmaksi osaksi joutomaata rajautuen eteläpuolella reunapuustoon. Alueen keski- osan puusto on voimakkaasti hakattua voimajohdon sijainnin vuoksi. Selvitysalueella ei ole lahoppua. Alueen kasvillisuus koostuu yleisistä lajeista. Alueella ei ole luonnontilaisia eikä luonnontilaisen kaltaisia metsiä tai muita luontotyyppisiä. Kaikki vesiuomat ovat kaivettuja ojia. Luontoselvityksen maastotöissä selvitysalueella ei havaittu huomionarvoisia kasvilajeja, luonnonsuojelulain 29 §:n, metsälain 10 §:n eikä vesilain 2. luvun 11 §:n luontotyyppikohteita, uhanalaisten luontotyyppien luonnontilaisia tai luon- nontilaisen kaltaisia kohteita eikä muita luontotyyppisiä tai kasvillisuutensa perusteella huomiarvoisi- sia kohteita. Luontoselvityksen maastokäynneillä selvitysalueella ei kuultu viitasammakon soidinääntä.

Selvitysalueella ei luontoselvityksen perusteella ole viitasammakon lisääntymispaikkoja, jotka tulisi huomioida kaavassa.

LÄHTEET

Koskela, P. 1984: Sammakoeläimet. Teoksessa Koli, L. 1984: Suomen eläimet 3. Weilin-Göös. Espoo.

Maa- ja kallioperä, <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Metsäkeskus, 2021. Erityisen tärkeät elinympäristökuviot -kartta. <https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=a29ae4c4eb7240f0895d4ff93f04df1c> (luettu 6.6.2020).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M., 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742, Luonto ja luonnonvarat, s. 114.

Suomen lajitietokeskus, 2021. Laji.fi -portaali. <<https://laji.fi/>> (luettu huhtikuussa ja toukokuussa 2021).

SYKE 2021, Karpalo karttapalvelu, <https://wwwp2.ymparisto.fi/KarpaloSilverlight/>

Vesien ekologinen tila, http://paikkatieto.ymparisto.fi/vesikarttaviewers/Html5Viewer_2_11_2/Index.html?configBase=http://paikkatieto.ymparisto.fi/Geocortex/Essentials/REST/sites/Vesikartta-Kansa/viewers/VesikarttaHTML525/virtualdirectory/Resources/Config/Default&locale=fi-FI

Vuorinen, K. 2018: Läkälänlahden asemakaavan laajennusalueen luontoselvitys T201807.

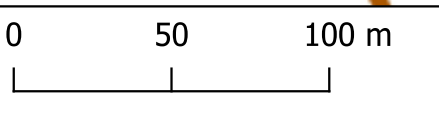
LIITE 1
Luontotyyppikuviointi sekä kuuntelupisteet.

KARTTAMERKKIEN SELITYKSET

- Viitasammakon kuuntelupisteet
- Luontotyyppikuviointi
- Selvitysalueen rajat

maastokartta (c) MML

Numme